

לש/אנ

פ ר י כ ל מ.ס. כ"ח/2

מישיבת ועדת הכלכלה ביום ג', ז' סיון תש"י
23/5/50

ה נ ר כ ח י ח

חברי הוועדה: מ. ארם - היו"ר.

א. חושי

ז. גורן

ח. לנדאו

ת. פודר

מוזמנים: ח. וילקינפלד - מטעם משרד המספטים.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.

היו"ר מ. ארם:

שר האספקה והקיצוב הודיע שלא יוכל לבוא היום לישיבת הוועדה, ועל כן נביגש עתה לדיון בכמה חוקים אשר במסדרו על ידי הכנסת לדיון ועדת הכלכלה. חוקים אלה הם: חוק הגנת הצומח (נזקי עזים), חוק למיקון פקודת הרועים (מתן רשיונות), חוק מחלות בעלי חיים, וחוק יביעי לז נודעת חסינות יתר - חוק לביטול תקנות טעת חידום בדבר פיסת מקרקעין (שיכון מוסדות הסדינה בירוסלים). אני מציע כי ייחל בחוק הראשון, הוא חוק להגנת הצומח (נזקי עזים), תש"י - (1950) (קורא את דברי ההסבר).

אני מבין שחוק זה בא להגן באופן מוחלט על היערות, היות והעזים גורמות להם נזק רב. אולם, אני חושש מפני הפירושים שיינתנו על ידי גורמים מסויימים לחוק זה, כך שיסבלו מתוצאותיו בעיקר המסקים הקטנים בכפרים הנטושים והפלאחים הערביים, אשר אינם מתמצאים בהילכות החוק.

ז. גורן:

אני חושב כי לא זוהי השאלה העומדת כאן. כל ההוראות הניתנות על ידי חוק זה, אין בכוחן לשמור על העזים, כי אם מחובתן לקבוע עונשים לעבירות על החוק, ולכן יש לסכור את העזים הנתפסות. ידוע הוא הנזק הרב הנגרם על ידי העזים, אשר כתוצאה ממנו נטארו ארצות המזרח התיכון ללא עצים וללא צל. על כן אני מציע לאשר את החוק כפי שהוצע.

ח. לנדאו:

מדברי ההסבר מתפרס, כי במקרה שהוגשה תביעה פלילית נגד בעל העזים, רטאי בית המספט לצנות על ההרמת העזים. הייתי רוצה לדעת סתי רטאי בית המספט להחרים.

ז. גורן:

הכוונה היא, שאם הוגשה תביעה למספט פלילי, והנאסם נמצא חייב, תינתן לבית המספט הרשות להחרים אפילו את כל תמורת העזים, נוסף על עונש המאסר או הקנס עליו הוא יחליט.

ח. וילקינפלד:

אני חושב כי הייתם יכולים לקבל הסברים נוספים ביחס לחוק זה מן היועץ המספטי של משרד החקלאות. אולם, דוקא בנקודה זו, ברור לי מה הניע את המספטים לקביעת נוסח זה. הכוונה הייתה למנוע הבאת ענין אחד בפני שני מספט סונים. אם תופסים עזים ובעקבות תפיסה זו אינה מוגשת תביעה למספט פלילי, קיימת דרך אורחית לבירור

ח. וילקינפלד:

הענין, כמפורט בסעיף 9. במקרה והענין מובא למספט פלילי, רוצים שתהיה לבית מספט זה גם הזכות לקבוע את גורל תמורת העזים שנתפסו.

אם הנכם מקבלים הנחה יסודית זו שיש לרכז כל ענין במספט אחד בלבד, נשארת לסקולכם רק בקודה אחת: האם מן הראוי הוא שנוסף על העונש של מאסר או קנס, יוכל בית מספט להטיל, כשימצא זאת לנכון, גם את החרמת תמורת העזים.

א. חוסי:

אנינו עוסק עתה בחקלאות, אולם היה לי פעם יחס לזה ומאז אני יודע שסוּם החמרה ביחס להגבלת העזים לא תהיה די חמורה. עוד מסטלת המנדט בזמנה ניסתה להלחם נגד צרה זו, אולם לא בהצלחה רבה. ישנן טושבות יהודיות אשר לתושביהן ערבי עזים, ועלינו להיות דוקא מעוניינים בפיתוח ענף זה, היות וחלב העזים בריא לחולי שחפת, למשל, אשר ליטוב הערבי, הסגול עזים בקנה מידה רחב, עלינו לדעת כי לפי התקנות הקיימות המטילות עונש על רועה העזים בלבד, על פי רוב אינו נפגע בעל העזים עצמו הסוכר את הרועה, כי על פי רוב הוא נותן לרועה לשבת בבית הסוהר ובינתיים סוכר לו רועה אחר. על כן, אם אנו רוצים שחוק זה יפעל באופן יעיל, עלינו לדאוג לכך שאם תבוצע עבירה יסבול מן העונש האחראי לה למעשה, ואת זאת נוכל להשיג רק על ידי החרמת העזים או תמורתן. אין לחסום מפני קיפרחים מכוונים, היות ואין הדבר נוסר לשיקול דעתו של פקיד או מפקח, כי אם להחלטתו של בית המספט. אני חושב שדוקא בתוספת זו תלויה עצם הצלחת החוק.

ח. לבדאו:

בסעיף 7 של החוק נאמר "ולמכור במחיר שיתקבל על דעתו". אני חושב שיש לקבוע את גבולותיו של מחיר זה.

א. חוסי:

אני מציע לכתוב "במחיר המסטלתי".

ההצעה בתקבלה.

היו"ר ס. ארם:

(קודא את הסעיפים 1, 2, 3 ו-4 של חוק).

ח. לבדאו:

האם התנאים שייקבעו בהיתר יהיו עטויים גם לבטל את האמור בסעיף 3? אני סבין שזוהי הכוונה ועל כן יש להוסיף לדעת, את המליטה "על אף האמור בסעיף 3".

ח. וילקינפלד:

ההערה היא נכונה, אך זהו הפירוש הטבעי. בסעיפים הקודמים נקבעות הנוראות באיטורים כלליים, בו בזמן שסעיף 4 מתיחס לנסיונות בלבד ויגרע מן האיטור הכללי.

היו"ר ס. ארם:

(קודא את הסעיפים 5 ו-6 של החוק)

ח. וילקינפלד:

אני רוצה להעיר כי סעיף זה נותן רשות למפקח להכנס גם אל החצר. אליו יהיה לבדוק שני דברים: אם מספר העזים הנמצא בחצר אינו עולה על הטעור המותר, במקרה שהן אינן קטורות וכלואות. בעל העזים יצטרך לשכנע את המפקח שמספר עזים זה אינו עולה על הטיעור המותר, או שאם הוא עולה, אלה הן עזי בית כלואות וביזונות בתחומי החצר. כדי שתהיה למפקח האפשרות לבדוק זאת, צריכה להינתן לו הסמכות להכנס גם אל החצר.

א. חוטי:

ראשית כל עלי להעיר שעזי בית
הן מסוג אחר לגמרי מאשר העזים
הרועות בעדר. אין אדם מחזיק יותר מ-5 עזי בית, אולם
ום לא ניתן למפקח סמכות להכנס אל תחומי החצר, יוכל בעל עדר
עזים הרועה אותן שלא בדרך המותרת, להכניסן אל תחומי החצר
בטעה סיראה מפקח מתקרב.

היו"ר ס. ארם:

אני חושב שחוק זה, עקב נסיתו
להחמרה פותח פתח לטרירות הגדולה
ביותר. אני מסוכנע שמפקח לא יתמסר בסמכותו זו כדי להכנס
לחצר של קיבוץ, אולם אני חושב שזה ישמש לו תרוץ כדי להציק
לערבי. אני חושב שיש להתיר למפקח לתפוס את העזים בהן עוברים
עבירה, רק בטעה שהן נמצאות בטח האסור לרעייה. אם המפקח
לא הצליח לתפוס אותן, הרי זו אסמתו.

הא פרדר:

אני ממצא במטריה זו די הצורך,
אולם אני חושב שאפשר למחוק הוראה
זו. ברצוני להעיר את תשומת הלב של חברי הכנסת וגם של שר
המספטים לכך, שבחוקים רבים ניתנת האפשרות לסלוח שוטרים
ומפקחים לבתי אנשים פרטיים לבדוק את הנעשה בהם. אינני
חושב שזוהי הדרך הנכונה.

ה. לנדאו:

מתעוררת השאלה מדוע לא יוכל אדם
לרעות את עזיו בתחום קרקעותיו,
אולם אני מתאר לי שזוהי בעיה חקלאית גרידא אשר לה התכוון
המחוקק. אולם אשר למפקחים, ולסמכויותיהם, אני חושב שאין
לתת להם את הסמכות להכנס לחצרו של כל אדם.

ט. גורן:

אינני חושב שמרבית אצלנו יתר
על המידה לבקר בבתי פרטיים.
אני חושב שהיה בהחלט צורך לבקר בבתי האנשים אשר העבירו את
מחסניהם מן החנויות אל דירותיהם הפרטיות; שמענו ששר האספקה
והקיצוב שהיו בסה"כ 46 מקרים כאלה בכל הארץ. בחוק נאמר
בפירוט שמותר להחזיק עזים במספר העולה על השיעור המותר,
ולם בתנאי שהן תהיינה כלואות וקטורות. הכרה שתחנן
אפשרות לבדוק את זאת, ואין אפשרות לבדוק אם אי אפשר
להכנס לחצר.

צ. יהודה:

יש לאפשר למפקח להכנס לחצרו
של אדם אשר יהיה חסוד עליו כי עבר
עבירה לפי הוראות חוק זה, היות ויכול להיות מקרה שעל ידי
כך נגרם נזק לטוה שכנו. במקרה כזה יש לתת למטטרה החוקרת
את האפשרות ללכת אחר העקבות גם אם הם טוביליים לתוך חצרו
של אדם. אם מפקח לא יתנהג כטורה, אפשר יהיה להביאו לדיון.
עלינו לפתח בארץ מסק גדול של עזים ועל כן עלינו ליצור מראש
חו ה חסורה אשר תסמור על עדרים אלה לבל יגרמו נזק רב.

ח. ילפינפלד:

הווכוח על סעיף זה קיבל אופי
של וכוז על חופט הפרט. אני רוצה
לומר לחברי הוועדה כי הם יכולים להיות בטוחים ששר המספטים
ועוזריו שוקדים, יל ככ, כטיטב יכולתם, שלא תינתנה סמכויות
הפוגעות בחופט הפרט למעלה מן ההכרחי לשם הגטמת החוקים. אולם
ביחס לגבול ההכרח ישנם סיקוליים ווכוחים, והייתי מציע
לבחון את הסעיף העומד כאן לדיון אך ורק מבחינת הענין עצמו.
לא אוכל לעזור בכך לחברי הוועדה, היות ואינני מכיר חומר
סינחד זה. על כן הייתי מציע לסמוע בענין זה את האנשים
אשר עליהם יהיה מוטל ביצוע החוק.

ועדת הכלכלה
23/5/50

ח. וילקינפלד:

כאשר ביררנו בבירורים פנימיים פרי-פרלמנטאריים, את העניין הנדון, נאמר לנו על ידי האנשים אשר עליהם להגשים את הדבר, כי בלי סמכות זו יהיה כל החוק פלסטר והגשמתו תהיה בלתי אפשרית. אנשי חוק אינם יכולים לקבוע בעניין זה, כי אם אך ורק ועדה של סומחים. הייתי מציע שהוועדה תדחה את החלטותיה עד לאחר שתסמע את דבר נציגי משרד החקלאות. כן הייתי מבקש להמשיך את הדיון ביתר הסעיפים בנוכחותם של נציגים אלה.

היו"ר ס. ארם:

מתברר שגם פרטה זו טעונה לימוד, ועל כן אני מקבל את הצעת היועץ המספטי לדחות את המסך הדיון בחוק זה לישיבה אלילה יוזמנו גם באי-כח משרד החקלאות. כן נדחה לישיבה זו גם את יתר החוקים הקשורים בעניין זה. עתה אנו נעבור לדון בחוק לביטול תקנות סעת חי' לחם בדבר תפייית סרקעיים.

היות וחבר הכנסת הר"י ביקש את האפשרות להכניס הסתייגות ביעה סידונו בוועדה בחוק זה, אני חושב כי נוכל להזמין.

(קורא את החוק)

ח. לנדאו:

ראשית כל אני חושב שיש לסנות את התאריך שבסעיף הסליטי. כן אני חושב שיש להוסיף גם פסקא המאפשרת לערער על צווים שניתנו לפי התקנות הללו, גם אם לא היה עד כה ערעור.

ח. וילקינפלד:

לפי החוק להסדר סרקעיים לסעת חירום, הוקמה ועדת ערעורים אשר בפניה אפשר לערער על צו סנייתן לפי חוק זה. ועדה זו מורכבת מ-3 אנשים בראשות סופט. לפי חוק זה נוהגים בעניינים אלה בדרך כלל, ולפיו אין אפשרות לערער על החלטת ועדת הערעורים, אלא בפני בית המספט העליון, בתור בית דין גבוה לצדק. ישנה הוראה בתוך התקנות המונעת מבית דין גבוה לצדק לתת צו עיכוב ביצוע הצווים המוצאים בהתאם לתקנות. כלומר, בית הדין הגבוה לצדק יכול לסמוע את הבקשה לגופה ולאחר זאת להחליט אם יש יסוד לטענה; אולם אין לו סמכות לתת צו ביניים לסם עיכוב ביצוע הצו, עד לסוף הבירור.

היו"ר ס. ארם:

ביחס לפרוצידורה של הערעורים יש גם ברצוני להכניס הסתייגות.

י. הררי:

אינני יודע אם חברי הוועדה זוכרים כי ביקשתי להעלות על סדר היום של הכנסת דיון על תקנות הפקעת הנכסים שהוצאו על ידי הממשלה, המבטלות לדעת את החוק הקיימים תקנות אלו הוצאו במסך תקופה אשר אינה עולה על שלושה חדשים מן היום בו הכנסת אשרה את החוק. לדעתי, היתה צריכה הממשלה להודיע לכנסת כי היות ועקב ההעברה לירושלים אין הוראות החוק מספקות את הצרכים, יש להכניס בו תיקונים בהתאם למצב החדש, ולא צריכה היתה להוציא תקנות לסעת חירום.

י. הררי:

כאשר העליתי הצעה זו, ענה לי ראש המססלה בנאום נלהב על כיבוש ירושלים, ובזאת הורדה השאלה מעל סדרהיום. עד כמה סידוע לי

מן ההסברות שניתנו בכנסת, הרי הוצאו תקנות אלו מתוך כוונה לתפוסם שלוש או ארבעה מקומות לשם שיכונם הדחוף של מסרדי המססלה העוברים לירושלים, היות ואנשים הנוגעים בדבר ערערו על ההחלטה ואי אפשר היה לדחות את האעברה. המססלה עצמה הודיעה שהתקנות אשר הוצאו למטרה מיוחדת כבר פעלו את פעולתן ואין היא מתכוונת לחדשן.

אני מתנגד ראשית כל

לכתוב שהתקנות בטלות, היות ולפי החוק בטלות כל תקנות לאחר שלוש חדשים מיום הוצאתן, אם הכנסת אינה מחדשת אותן. אם כי זוהי הפעם הראשונה אשר תקנות לשעת חירום אינן מקבלות את הארכת תקפן על ידי הכנסת והן על ידי כך

מבוטלות למעשה, אין להכריז במיוחד שהן בטלות, היות ועל ידי כך מתעוררת השאלה מה היה אילמלא הכרזנו על כך. - האם היו בטלות או לאו. אפשר לנטח זאת כך: היות

והתקנות מיום פלוני בטלות... ולמי שהדבר לא יהיה יריר,

יוכל לעיין בפני מה הן בטלות. לדעתי, יש להכליל גם את

סקרי תפיסות המקרקעים שבוצעו בהתאם לצווים שהוצאו לפי

התקנות הללו, במסגרת הצווים שהוצאו לפי החוק הכללי.

הצעה הן: א) יש להתחיל

את הסעיף הראשון של החוק במלים: "היות ותקנות יעת חירום

בדבר תפיסת מקרקעים (שיכון סוסדות המדינה בירושלים) בטלות...";

ב) הצווים שהוצאו לפי תקנות אלה, סרירים וקיימים; ג) הצווים

הקיימים הנ"ל נכנסים למעשה לתוך מסגרת החוק הכללית; ד) היה

צריך לתת גם לאנשים אלה אפשרות ערעור, היות ואילו גם הסתמסו בז-

כותם היתה ועדת הערעורים דוחה אותם, היות והדירות היו

ח. וילקינפלד:

אני רוצה להזכיר שתקנות אלו הוגשו לוועדה בטרם

הוכאו לפני הכנסת.

י. הררי:

רק נאמר שעומדים להוציא תקנות.

ח. וילקינפלד:

אני רוצה למסור אינפורמציה

עובדתית קצרה על הצווים שהוצאו.

בסה"כ הוצאו שלוש צווים מסוג זה: האחד על בנין "מצפה",

פרט לחנויות שבקומת הקרקע; השני הוצא על כמה חדרים בבנין

ירוסים השייך למגן דוד אדום, והצו השלישי הוצא על בנין פרשמיץ

לשיכון הכנסת. בעקבות שלוש הצווים הנ"ל הוצאו שלוש

צווי שיכון לשיכונם של המנושלים על ידי הצווים הראשונים.

סנים מן הצווים שנכנסים בשלושה חזרים המיועדים לארגון הסוחרים

אשר הוצאו מבנין "מצפה", ועל שלוש דירות ללשכת המס של ההסתדרות.

י. הררי:

הצו שהוצא לשם שיכון הכנסת

הנו בלתי חוקי, היות והכנסת

לא דרסה את זאת. נטיאות הכנסת לא היתה נכנסת לבנין אילו

היא היתה מקבלת אותו על פי צו.

ח. וילקינפלד:

אני מסכים להצעת חבר הכנסת

הררי שיש למחוק את הסעיף הראשון

של הצעת החוק. היה לו טעם בבווע שעבר, היות וטרם מלאו שלוש

חדשים מיום הכנסת תקנות אלו לתקפן. אנו נתחיל את החוק

מסעיף 2 ונקבע בו שצו אשר ניתן לפי תקנות אלו ועמד בתקפו ערב

הכנסת חוק זה לתקפו, סריר וקייים; תקפו של חוק זה יתחיל מן

ח. וילקינפלד:

אשר להצעת חבר הכנסת הררי להעביר את הצווים שהוצאו בהתקם לתקנות לפסי הצווים המוצאים לפי החוק הקבוע, אני רוצה להסביר שיטתן של לוח לחוק הקיים. בחוק מופיע צו תפיסת מקרקעים המקביל ל"צו תפיסה המפורט כאן; כלומר, שהמסמלה יכולה לתפוס מקרקעים לשיכון משרדיה. כן מופיע בחוק מונח של צו דיור, הנקרא בתקנות בסם "צו שיכון"; זהו צו המוצא על ידי המסמלה כדי לסכן את מיקוהו. החוק הקבוע אינו מאפשר סתן צו דיור לטובת אדם בנוסל בעקב היותו מנוסל; על כך כבר נתקבלה החלטה ברו הערעורים, אם נעביר את הצווים הללו לפסים של החוק הקבו, לא תהיינה בכך כל תוצאות לגבי שיכון משרדי המסמלה בירוסלים, היות וביכלתנו להוכיח אפילו בפני ועדת ערעורים שדיורם אלו נחוצות למטרות חיוניות ביותר; אולם, יש להניח שיבוטלו בפני ועדת הערעורים כל צווי השיכון, כך שאלה אשר נוטלו על ידי משרדי המסמלה יוצאו מן הדירות שהם קבלו עתה.

א. חוסי:

היועץ המספטי תיאר כאן מצב אשר אילו היה קיים במציאות היה אידיאלי מסמ. אולם, עובדה היא שירוסלים לא התנהגו לגבי משרדי המסמלה. הכנסת כפי שצריכה היתה להתנהג. היות ופקידי המסמלה לא יכלו ער עכסיו למצוא שיכון בירוסלים בגלל קסיים שאינם תמיד אוביקטיביים, נגרמות לבו הוצאות גדולות מאד וגם עבודת המשרדים עצמם סובלת ביותר עקב הפיזור. לא היה זה לכבוד ירוסלים ולכבוד המדינה שצריך היה להוציא תקנות כאלה למעט חירום והרעס העצום והסקנדל שהת-עורר בענין בנין "מצפה". בבנין זה לא גרו מספחות מרובות ילדים, כי אם היו שם משרדי לשכת הסוחרים. אין סום סיבה להקל על בעלי הבתים הללו, ואני מתנגד בכל תוקף לתת להם אפשרות ערעור נוספת היות והם עלולים להסתמס בכך לרעה.

היו"ר, מ. ארם:

אני חושב שאפשר היה לתת זכות ערעור לאותם האנשים אשר נגדם הוצאו צווים בהתאם לתקנות אלו - מבלי להעביר את התקנות לפסי החוק הכללי. יש לדאוג לכך שהערעור לא יערער אף במסו את חוק השיכון. אני יודע שוועדת הערעורים לא תחזיר את אשר נקבע לפי החוק, אולם אני רוצה שענין זה לא יגע בצו השיכון שניתן למען המנוסלים. אני מגן על החלטה זו רק מבחינה פרינציפיהנית של שמירה על אפשרות הערעור.

י. הררי:

מלבד לערעור עצמו קובע החוק זכויות וחובות טובות אשר אינן מופיעות כאן. אני מציע לקבוע שלגבי הצווים יחול החוק כפי שהוא. אולם, בתי הדין יסקלו אם התפיסה היתה בהתאם לתקנות הללו. אם נכתוב כי אפשר להשתמס בזכות הערעור - אם כי אנו יודעים שחמסה עשר הימים כבר עברו ולא יוכלו לערער - ואם נכתוב שבית המספט צריך לבדוק אם התפיסה היתה בהתאם לתקנות הללו, אנו יוצאים מכל הסבך.

היו"ר, מ. ארם:

ברור לי סרוב חברי הוועדה אינם רוצים להכנס כלל לסבך. ישנן שלוש הצעות; ההצעה הראשונה היא לאשר את החוק כפי שהוצע; ההצעה השניה היא לבטל קודם כל את הסעיף הראשון ולהתחיל את החוק במלים "על אף פקיעת תקפן של תקנות שעת חירום בדבר תפיסת מקרקעים...".

ועדת הכלכלה
23/5/80

אני מעמיד להצבעה את אסור
ההצעה כפי שהיא.

היו"ר מ. ארם:

הצעת החוק אוסרה.
זכות הסתייגות לחברי הוועדה הררי וארם.

היו"ר מ. ארם:

הזכות לערער בפני בית דין
גבוה לצדק קיימת בין כך וכך.

א. תמיד לבוא ולטעון טענות אלו נחתנו מחוץ לגבולות
ההצעה שנקבעו בתקנות.

אני מבין כי מבחינה פרינציפיונית
אין חברי הוועדה מעונינים לעמוד במיוחד על זכות הערעור.
בתור סנסח מספטי הריני מתקומם נגד הכנסת הוראות לתוך נוסח
חוק אשר אין בהן כוונה מסשית, הנותנות זכות ערעור ערטי לאית
לגבי תקופה שפבר עברה. ההגנות סחייבת שלא לעשות זאת.
אני מציע שהסעיף יסאר כפי שהוא, אלא שהיו"ר, כאשר
ירצה על החוק, יאמר על דעת הוועדה סלה סמבחינה פרינציפיונית,
סן הראוי היה סתהיה זכות ערעור, אולם, בסים לב סהתקנות
כבר מסלות ומבוטלות, וצווים חדשים כבר לא יוצאו - ואלה
אסר הוצאו, תקרפת הערעור עליהם כבר עברה בין כך וכך - אין
הוועדה רואה אפסרות לעצמה להעניק בטלב זה זכות ערעור,
אפסר להוסיף לסעיף הסליסי, סלאלה אסר נגדם הוצאו צווים
בהתאם לתקנות, תהיה הרסות לפנות אל ועדת הערעורים.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00